herpy

ŻABY

Marbled Rain Frog

Scaphiophryne marmorata

Scaphiophryne marmorata to mała, krępa, zielona żaba z wilgotnych lasów deszczowych wschodniego Madagaskaru. Samica osiąga około 4 cm, samiec około 3 cm. W dzień zakopuje się w warstwie liści, ale wspina się też na krzewy i niewielkie drzewa, polując na owady. Jest łatwa w utrzymaniu, ale rozmnaża się tylko wtedy, gdy odtworzy się powodzie pory deszczowej.

Rodzina: Microhylidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**3-4 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-15 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny, naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Las deszczowy**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 4 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**21-26 °C**
Temperatura w nocy	**18-21 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 1-2 cm
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki w wodzie**
Miejsce składania jaj	**W wodzie**
Dojrzałość płciowa	**10-12 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**300-500**
Okres larwalny	**70 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Scaphiophryne marmorata to kulista żaba z rodziny Microhylidae. Samica osiąga 3-4 cm od pyska do kloaki, samiec około 3 cm. Głowa jest mała, płaska, z krótkim pyskiem i dużymi, wyłupiastymi oczami, a kończyny są mocne. Grzbiet jest przeważnie gładki, ale w górnej części ma dwie pary kolczastych guzków. Ubarwienie jest jaskrawozielone z ciemnozielonymi i czarnymi plamami, a spód ciała jest często marmurkowany bielą. U populacji z zachodniej części zasięgu, dawniej zaliczanych do tego gatunku, ubarwienie jest bardziej oliwkowobrązowe.

Palce dłoni i stóp są długie, a na końcach palców dłoni znajdują się duże przylgi. Przylgi są cechą charakterystyczną gatunku i pozwalają *S. marmorata* wspinać się na krzewy i niskie gałęzie. Tylne kończyny są krótkie i mocne, z kostnymi grzebieniami przy piętach, którymi żaba kopie. Gdy czuje się zagrożona, nadyma się i może rzucić się w stronę napastnika.

S. marmorata została opisana przez George'a Alberta Boulengera w 1882 roku. Rewizja z 2003 roku podzieliła to, co wcześniej nazywano *S. marmorata*, na kilka gatunków: *Scaphiophryne spinosa* przywrócono do rangi odrębnego gatunku, a *Scaphiophryne boribory* opisano jako nowy gatunek. W 2005 roku populacje z suchych lasów zachodu wyodrębniono jako *Scaphiophryne menabensis*. Długość życia tego gatunku nie jest udokumentowana, ale blisko spokrewniona *Scaphiophryne madagascariensis* może dożyć ponad dziesięciu lat.

Nie jest znana żadna toksyczna wydzielina skórna tego gatunku, ale myj ręce przed kontaktem i po nim i nie dotykaj oczu ani ust, dopóki ręce nie będą czyste.

Występowanie i środowisko

Scaphiophryne marmorata występuje wyłącznie na Madagaskarze, gdzie spotyka się ją przede wszystkim w wilgotnych lasach środkowo-wschodniej części wyspy. Populacje z suchych lasów zachodu należą dziś do *Scaphiophryne menabensis*, a zwierzęta z okolic Isalo nie zostały ostatecznie oznaczone.

Gatunek występuje do wysokości około 1000 m n.p.m. i jest lokalnie pospolity. Spotyka się go w kilku parkach narodowych.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

ŚRODOWISKO

Scaphiophryne marmorata żyje na dnie wilgotnego lasu deszczowego i w leśnym podszycie. W dzień leży zakopana w warstwie liści; gdy wychodzi, często wspina się na krzewy i niewielkie drzewa, aby łapać owady.

Gatunek jest prawdopodobnie rozrodcą eksplozywnym: na początku pory deszczowej zwierzęta gromadzą się przy okresowych zbiornikach wodnych i bagnach i kopulują po ulewnych deszczach. Jaja i kijanki regularnie znajduje się na bagnach w obrębie zasięgu. Jaja są małe, około 1,2 mm, i składanych jest ich wiele. Kijanki rosną szybko, dzięki czemu mogą przejść metamorfozę, zanim zbiorniki wyschną. Klimat jest ciepły i wilgotny.

Gatunek ma status narażonego (VU) na Czerwonej liście IUCN. Zasięg jest niewielki i rozczłonkowany, populacje maleją, a siedlisko zanika z powodu wycinki lasów. Niewielka część zwierząt jest odławiana na potrzeby handlu.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Hodowla

TERRARIUM

Udokumentowana wiedza o utrzymaniu *Scaphiophryne marmorata* jest skąpa. Zalecenia opierają się na samym gatunku tam, gdzie to możliwe, a w pozostałych przypadkach na blisko spokrewnionej *Scaphiophryne madagascariensis*.

Parę lub małą grupę do czterech dorosłych osobników można trzymać w terrarium o wymiarach 60 × 40 × 40 cm (długość × szerokość × wysokość). Żaby są spokojne i mało się ruszają, więc powierzchnia dna ma mniejsze znaczenie niż głębokość podłoża. Wypełnij dno 6-10 cm wilgotnej, ale nie mokrej mieszanki ziemi, np. rozdrobnionych, wysterylizowanych liści dębu i klonu, torfowca i piasku rzecznego albo mieszanki włókna kokosowego i ziemi bez nawozów. Żaby kopią i wolą luźne podłoże; zwilżona mata z pianki się nie sprawdzi.

Na podłożu połóż duże kawałki kory korkowej i korzenie, a w rogu miskę z wodą. Gatunek się wspina, więc wstaw mocne gałęzie i obłóż je mchem. Rośliny muszą być odporne, bo żaby je wykopują. Żaby nie brudzą dużo, więc wystarczy wymieniać lub sterylizować podłoże co dwa tygodnie. Siatkowa pokrywa zajmująca co najmniej połowę stropu zapewnia niezbędną wentylację.

Młode i świeżo przeobrażone żaby trzymaj pojedynczo lub w małych grupach w plastikowych pojemnikach z wilgotnym ręcznikiem papierowym na dnie.

TEMPERATURA

W dzień temperatura powinna wynosić 21-26 °C, a w nocy 18-21 °C. Gatunek nie wymaga źródła ciepła i dobrze czuje się w zwykłej temperaturze pokojowej. Temperatura nie może przez dłuższy czas przekraczać 27 °C, bo wysokie temperatury szybko mogą okazać się śmiertelne, zwłaszcza gdy podłoże jest jednocześnie suche. Mierz temperaturę przy podłożu, gdzie przebywają żaby, i ustaw terrarium w chłodnym miejscu, bez bezpośredniego słońca.

Zimowanie nie jest konieczne. Do rozrodu stosuje się okres suchy; zob. kopulacja.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-80 %, ale najważniejsze jest, aby podłoże było wilgotne na całej głębokości: ściśnięta garść podłoża powinna się zbić w grudkę i puścić kilka kropel. Lekko zraszaj terrarium raz lub dwa razy dziennie wodą deszczową lub odchlorowaną.

Stojące, wilgotne powietrze szybko prowadzi do bakteryjnych infekcji skóry, więc nie poświęcaj wentylacji dla wilgotności. Pozwól, by powierzchnia lekko przeschła między zraszaniami, zamiast utrzymywać ją stale mokrą.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Żaby muszą mieć zawsze płytką, czystą miskę z wodą o głębokości 1-2 cm, z której łatwo wyjdą. Wymieniaj wodę codziennie. Używaj wody deszczowej, wody z odwróconej osmozy lub wody z kranu uzdatnionej pod kątem chloru i chloraminy. Płazy wchłaniają wodę i substancje przez skórę, więc nigdy nie myj miski mydłem i dokładnie ją płucz.

Do rozrodu stosuje się część wodną, w której woda ma 5-10 cm głębokości i około 26 °C; zob. kopulacja.

OŚWIETLENIE I UVB

Światło powinno być przyćmione. Gatunek prowadzi nocny tryb życia i w dzień się ukrywa, a zapotrzebowanie na UVB nie zostało udokumentowane. Słabe światło UVB, odpowiadające strefie Fergusona 1, nie szkodzi i można je stosować, jeśli w terrarium są żywe rośliny. Włączaj i wyłączaj światło za pomocą programatora, tak aby dzień trwał około 12 godzin, i zadbaj, by żaby zawsze mogły się zakopać lub schować przed światłem.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Scaphiophryne marmorata zjada wszelkie małe owady i jest bardzo żarłoczna. Dorosłe biorą świerszcze o długości około 6 mm, małe karaczany dubia, małe mączniki, larwy much i podobne, a młode dostają świerszcze o długości około 3 mm. Urozmaicaj pokarm, bo żabom może znudzić się ten sam rodzaj pokarmu i zaczną go odrzucać.

Dorosłe karm co trzeci lub czwarty dzień kilkoma owadami naraz, a młode codziennie. Oprószaj pokarm preparatem witaminowo-mineralnym przy co drugim karmieniu, na przemian wapniem z D3 i multiwitaminą. Niektóre żaby początkowo wypluwają oprószony pokarm, ale się do niego przyzwyczajają. Usuwaj owady, które zostały po kilku godzinach.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Scaphiophryne marmorata jest płochliwa i większość dnia spędza ukryta w podłożu lub pod korą. Wychodzi w nocy i chętnie wspina się po gałęziach. Nie jest agresywna wobec współplemieńców, więc para lub mała grupa zwierząt podobnej wielkości dobrze się sprawdza, jeśli jest dość miejsca i kryjówek.

Nie bierz żab do ręki; nie mają z tego żadnej korzyści. Jeśli trzeba przenieść żabę, użyj wilgotnych, czystych rąk lub małego plastikowego pojemnika. Nie łącz tego gatunku z innymi płazami.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice są większe od samców, około 4 cm wobec 3 cm. W obrębie rodzaju zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w wieku około roku; *Scaphiophryne madagascariensis* jest w pełni wyrośnięta po 10-12 miesiącach. Jeśli płeć jest niejasna, parę zapewnisz sobie, trzymając razem kilka zwierząt w tym samym wieku.

GODY I KOPULACJA

S. marmorata rozmnaża się po okresie suchym i ulewnych deszczach. Metoda jest taka sama jak w przypadku gatunków z rodzaju *Dyscophus*: pozwól terrarium przeschnąć przez około 6-8 tygodni, w czasie których podłoże jest tylko lekko zwilżane, i dobrze odkarm zwierzęta. Następnie odtwórz ulewę: zalej dno 5-10 cm wody o temperaturze około 26 °C i zapewnij deszcz za pomocą instalacji deszczującej lub spryskiwacza. Zwierzęta kopulują w wodzie.

Rozmnażanie w niewoli zdarza się rzadko, a procedura nie została szczegółowo opisana dla tego gatunku.

JAJA I KIJANKI

Jaja są składane w wodzie w małych, pływających skupiskach. Mają tylko około 1,2 mm i składanych jest ich wiele; ich liczba nie jest udokumentowana dla tego gatunku, a wartość podana w specyfikacji dotyczy rodzaju. Nie ma opieki nad potomstwem, więc dorosłe osobniki wyjmuje się z wody rozrodczej po złożeniu jaj.

Kijanki rosną szybko, jeśli woda jest utrzymywana w stałej, ciepłej temperaturze około 26 °C. Chętnie jedzą drobno rozkruszone płatki i granulki dla ryb i osiągają około 25 mm długości. Często podmieniaj część wody, aby utrzymać jej wysoką jakość, a duże zniesienia rozdziel na kilka zbiorników.

METAMORFOZA

Czas do wyklucia nie jest udokumentowany dla tego gatunku. Metamorfoza kijanek w małe żabki trwa około 70 dni.

Gdy pojawią się przednie kończyny, młode muszą mieć możliwość wyjścia z wody. Obniż poziom wody i umieść pływające rośliny, kamienie lub ukośnie ułożoną korę, aby się nie utopiły. Przeobrażone młode przenieś do małych pojemników odchowalnych z wilgotnym ręcznikiem papierowym.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone żabki mają około 8-11 mm. Trzymaj je pojedynczo lub po kilka w plastikowych pojemnikach z wilgotnym ręcznikiem papierowym i kryjówką w temperaturze 21-24 °C i karm codziennie bardzo małymi owadami oprószonymi suplementem. Młode są wytrzymałe i przy urozmaiconym pokarmie szybko rosną; mogą osiągnąć dojrzałość płciową w wieku około roku. Przenieś je do terrarium z luźnym podłożem, gdy będą na tyle duże, by kopać.

Zdrowie i częste błędy

Scaphiophryne marmorata jest odporna, gdy warunki są właściwe. Typowe błędy to:

- Stojące, wilgotne powietrze, które prowadzi do bakteryjnych infekcji skóry. Zapewnij dobrą wentylację.
- Zbyt wysoka temperatura, zwłaszcza w połączeniu z suchym podłożem. Temperatury powyżej 27 °C utrzymujące się przez dłuższy czas mogą być śmiertelne.
- Suche podłoże lub za mało wody, co prowadzi do wysuszenia żaby.
- Niedobór wapnia i witamin. Oprószaj pokarm.
- Przekarmianie. Gatunek jest żarłoczny i łatwo tyje.
- Chlor, chloramina lub resztki mydła w wodzie i na rękach.
- Dzikie odłowione zwierzęta z pasożytami. Najlepiej kupuj osobniki z hodowli.

Zdrowa żaba jest okrągła, ma jasne oczy i w dzień się zakopuje. Chorą żabę odizoluj w czystym terrarium o właściwych warunkach i zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli jest osowiała, opuchnięta lub przestaje jeść.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.